

Anmälningar och recensioner.

K. Asperén och I. Damm. Lärobok i räkning för allmänna läroverken. Stockholm, J. Beckmans förlag, 1901

Denna lärobok synes anmälaren i ovanligt hög grad uppfylla de fordringar, som kunna ställas på en lärobok i aritmetik för de allmänna läroverken. Den utmärker sig för det första genom en ovanlig rikedom på exempel. Första årskursen innehåller omkring 1,800, andra 2,600, tredje 1,100, fjärde och femte, som äro sammanslagna i ett kapitel, öfver 400. Vidare är den med omsorg så ordnad, att svårigheterna inträda succesivt. Så förekommer multiplikation med decimalbråk som multiplikator först i andra årskursen, yt- och rydmåtten, »nioprofvet», och regeln för tals delbarhet med 11 först i tredje. Nya begrepp och nya regler härledas eller åskådliggöras genom enkla resonemang eller figurer. Så vill jag påpeka de enkla sätten att leda sig till reglerna för tals delbarhet med 3, 9 och 11 (den sista regeln framställles på ett från det vanliga något afvikande sätt), för multiplikation i bråk, regeln för uppsökandet af två tals största gemensamma divisor, för beräkningen af en rät eller sned pelares volym.

Naturligtvis finns det detaljer, i afseende på hvilka jag är af annan mening än författarne. Jag vill nämna ett par sådana. Sidd. 143, 151 och 163 förekomma sådana beteckningar som $1m \cdot 1m = 1m^2$, $84 \text{ öre} : 7m = 12 \text{ öre} : m$ etc. Ett dylikt beteckningssätt synes mig, om det öfverhufvud bör användas i skolan, först böra förekomma på ett vida högre stadium i skolan än det, på hvilket det här införes (tredje årskursen). En andra anmärkning, jag har att göra, rör fjärde kapitlet (fjärde och femte klassernas kurs). Detta kapitel inledes med en framställning af behandlingen af enklare sifferkvationer. Nu är jag visserligen fullkomligt ense med författarne om, att man i stället för att använda särskilda regler för behandlingen af olika slags uppgifter (procenträkning, bolagsräkning etc.) hellre

bör vid dylika uppgifters lösning begagna sig af ekvationer. I en lärobok, som ej vore afsedd för de allmänna läroverken, kunde det därför nog vara i sin ordning att på det ställe, där författarne ha den, inskjuta behandlingen af enklare första grads ekvationer. Men då i de allmänna läroverken algebran påbörjas i fjärde klassen, synes det mig vara olämpligt att samtidigt börja på två olika ställen, så att säga, i algebran. Jag medger, att det är lika olämpligt att bokstafligen följa den ordning, som skollagen anvisar, enligt hvilken man först andra terminen i femte klassen skulle komma till läran om ekvationer. Men det låter sig väl göra, äfven om man börjar med algebran på det vanliga sättet, att redan andra terminen i fjärde börja med enklare sifferkvationer. Man kunde då första terminen i fjärde klassen låta aritmetiken hvila för att medhinna dess mera algebra och sedan draga nytta häraf för aritmetiken.

Slutligen synas mig tillämpningarna af pytagoreiska satsen (åtminstone nere af exemplen, ss. § 136, 16, § 137, 17 och 18), exemplen på beräkning af arbetsförmåga och värmemängder vara för svåra äfven för lärjungar i femte klassen. Dessa exempel äro dock rätt få.

De anmärkningar, jag här har framställt, röra i alla fall blott detaljer i boken och hindra icke, att jag, såsom i början framhölls, anser arbetet såsom en ovanligt lämplig lärobok.

Klas Vinell, Lärobok i räkning för vanor och till sjöfarande. Stockholm, C. & K. Norstedts Förlagsföretag, 1901.

Till omfånget är denna lärobok i det närmaste lika med den förra, men till uppställning och anordning helt olika. Asperén & Damms bok utgör en exempelsamling med bland exemplen inskjutna regler och förklaringar, af hvilka de viktigaste äro framhåfda med fetstil. De olika räknesätten äro ej strängt åtskilda, utan exemplen äro ordnade efter stigande svårighet. Vinells bok är indelad i läran om hela tal (innehållande äfven tals uppdelning i primfaktorer) om sorter, decimalbråk och deras användning på sorter, allmänna bråk och deras tillämpning på sorter samt